

KAMUSAL NÜFUZ SAHİBİ KİŞİLER VE BU KİŞİLERE İLİŞKİN İŞLEMLERDE İZLENMESİ GEREKEN USULLER

17 Kasım 2022 tarihli ve 32016 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan ve aynı tarihte yürürlüğe giren Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği (Sıra No: 21) (“**Tebliğ**”)¹ ile, yükümlüler² tarafından kamusal nüfuz sahibi kişilere (“**Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler**”) ilişkin işlemlerde izlenmesi gereken usuller hüküm altına alınmıştır. Akabinde, 25 Kasım 2022 tarihinde ise Mali Suçları Araştırma Kurulu (“**MASAK**”) tarafından Kamusal Nüfuz Sahibi Kişilere Yönelik Uygulama Rehberi (“**Rehber**”)³ yayımlanmıştır.

İşbu bilgi notu, Tebliğ ve Rehber ile öngörülen önemli düzenlemeler hakkında bilgi vermek amacıyla hazırlanmıştır.

1. Tebliğ ile FATF Düzenlemeleri Uyarınca Kamusal (Siyasi) Nüfuz Sahibi Kişi

1.1. The Financial Task Force (“FATF”) Tarafından Düzenlenen Siyasi Nüfuz Sahibi Kişi (Politically Exposed Persons, “PEPs”) Kavramı

Ülkemizin de üyesi olduğu FATF, Siyasi Nüfuz Sahibi Kişi kavramını, geçmişte veya hâlihazırda önemli bir kamu görevi ile görevlendirilen kişi olarak tanımlamıştır. FATF, bu kişilerin sahip oldukları konum ve etkileri sebebi ile potansiyel olarak suistimal edilebileceklerini ve dolayısıyla çeşitli risklere sahip olduklarını belirtmiştir. Bu riskler dolayısıyla, Siyasi Nüfuz Sahibi Kişiler ve bu kişilerin yakınları ve aile bireyleri için tedbirler alınması öngörülmüştür.

FATF ayrıca, Siyasi Nüfuz Sahibi Kişiler için alınacak tedbirlerin, bu kişiler ile bir iş ilişkisine girişilmesi hususunda önyargı teşkil etmemesi gerektiğine dikkat çekmektedir.

1.2. Tebliğ ile Düzenlenen Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi Kavramı

Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi kavramı mevzuatımızda yeni düzenlenmiş olsa da FATF üyeliğimiz sebebi ile uygulamada Siyasi Nüfuz Sahibi Kişilerin tespiti için gerekli araştırma yapılmakta ve buna uygun tedbirler alınmaktaydı. Her ne kadar “Siyasi” ve “Kamusal” şeklinde iki ayrı terminoloji kullanılmış olsa da FATF’nin tanımında da “kamu görevi ile görevlendirilme” hususunun altı çizdiğinden, Tebliğ’in “Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi” seçimi yerinde olup Siyasi Nüfuz Sahibi Kişiler ile aynı kavramı ifade etmek için kullanılmaktadır. Rehber’de bu husus açıkça belirtilmiştir.

¹ Tebliğ’in tam metnine [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

² Finansal kuruluşlar, finansal olmayan belirli iş ve meslekler ile kripto varlık hizmet sağlayıcılar.

³ Rehber’in tam metnine [buradan](#) ulaşabilirsiniz.

TURUNÇ

2. Kamusal Nüfuz Sahibi Kişinin Belirlenmesi

2.1. Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi

Tebliğ uyarınca Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler “[y]urt içinde veya yabancı bir ülkede seçimle veya atama yoluyla kendisine önemli bir kamusal görev tevdi edilen üst düzey gerçek kişiler ile uluslararası kuruluşların yönetim kurulu üyeleri, üst düzey yöneticileri ile eşdeğer görev yapan diğer kişiler”dir.

Tanımdan da anlaşılacağı üzere Tebliğ, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişileri,

- Yerli Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler,
- Yabancı Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ve
- Uluslararası Kuruluşlarda Görev Yapan Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler,

şeklinde tasnif etmektedir.

Bunun yanı sıra, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler’in belirli dereceden akrabaları ve yakınları için de bu kişiler ile olan ilişkilerinin doğası gereği bazı tedbirler alınması öngörülmüştür.

İşbu kategoriler bakımından Tebliğ’de belirtilen alınması gereken tedbirler farklı olduğu için, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler’in hangi kategoriye girdiğinin belirlenmesi önem taşımaktadır.

Yerli ve Yabancı Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler’in tespitinde, kişinin doğduğu, ikamet ettiği ülke veya uyruğu önem taşımamaktadır. Kamusal görev olgusu ile kişiyi görevlendiren ülke bu konuda belirleyici rol oynamaktadır. Bununla birlikte, kişinin uyruğu veya ikamet ettiği ülkenin farklı olması risk seviyesi belirlenirken dikkate alınabilir.

2.2. Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler’in Akraba ve Yakınları:

Tebliğ, aşağıda açıklanan tedbirlerin uygulanması bakımından Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler yanında bu kişilerin eşleri, birinci derecede akrabaları ya da yakınlarını da kapsam içine almıştır. Dolayısıyla, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ile aşağıdaki kişiler için de aynı tedbirler uygulanır:

- Eşler
- Birinci derece akrabalar: Ana-baba, çocuklar
- Yakınlar: Yakınlık hususundan ne anlaşılması gerektiğine Tebliğ’de belli bir açıklık getirilmiş ve bir çıkar ve amaç birlikteliği olarak değerlendirilebilecek birinci derece dışındaki akrabalık, nişanlılık, şirket ortaklığı veya şirket çalışanı olmak gibi her türlü sosyal, kültürel ve ekonomik yakınlığın dikkate alınacağı belirtilmiştir. Öte yandan yakınlar olarak kabul edilebilecek kişi kapsamı geniş ve belli ölçüde muğlak tutularak Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi yanı sıra hakkında tedbir alınması gereken kişiler tahdidi olarak sayılmamıştır. Benzer bir düzenleme Rehber’de de yer almaktadır.

2.3. Kamusal Nüfuz Sahibi Kişinin Belirlenmesinde Makul Tedbir Kavramı

Tebliğ, finansal kuruluşlar, finansal olmayan belirli iş ve meslekler ile kripto varlık hizmet sağlayıcıların, müşterilerinin ya da gerçek faydalanıcının Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi olup olmadığının belirlenmesi amacıyla makul tedbirleri almaları gerektiğini öngörmüştür.

Makul tedbirden ne anlaşılması gerektiğine ilişkin Rehber yol gösterici olmaktadır. Buna göre, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi veya bu kişilerin akraba ve yakınları için alınması gereken tedbirler, bu kişinin sahip olduğu kamusal gücü ve etkisi göz önünde bulundurularak ve risk seviyesi belirlenerek alınmalıdır.

2.4. Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler'in Belirlenmesinde Başvurulabilecek Kaynaklar

Rehber, Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler'in belirlenmesinde yol göstermesi amacıyla çeşitli kaynaklar paylaşmıştır.

Bunlardan ilki, gerçek kişi kullanıcıdan alınan bilgiler ve belgelerdir. Kişinin bilgi ve belgeleri sunmasından sonra da kamusal gücü haiz olabileceğinden, bu bilgi ve belgelerin güncel tutulması gerekmektedir.

Kişiye ilişkin internet ve medya üzerinden yapılacak araştırmalar, arama motoru sonuçları ve sosyal medya sitelerinin, kaynak olarak kullanılabilir de kapsam ve güvenilirlikleri sınırlıdır.

Ticari amaçlı hizmet sunan ulusal veya uluslararası veri tabanlarından, Rehber'de dikkat çekilen güncellik, güvenilirlik, isimlerin yazılışında olası farklılıklar gibi hususlar özellikle göz önünde bulundurularak faydalanılabilir.

3. **Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ile Akraba ve Yakınları Bakımından Alınması Gereken Tedbirler**

3.1. Yabancı Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ile Akraba ve Yakınları Bakımından Alınması Gereken Tedbirler

Tebliğ, Yabancı Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ile bu kişilerin yukarıda sayılan akraba ve yakınları bakımından alınması gereken asgari tedbirleri, aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

- İş ilişkisi tesisini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak,
- Bu kişilere ait veya işleme konu varlıkların ve fonların kaynağının tespiti için makul tedbirler almak ve
- Uygulanan kontrollerin sayı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak.

Asgari olarak bu tedbirlerin uygulanması için, Yabancı Kamusal Nüfuz Sahibi Kişi veya akrabası ya da yakını ile kurulan veya kurulacak olan iş ilişkisinin yüksek riskli olarak değerlendirilmesine

gerek yoktur. Tebliğ, kamusal gücün yabancı bir ülke tarafından tevdi edilmesini her hâlükârda yüksek riskli olarak değerlendirmiştir.

3.2. Yerli Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ve Uluslararası Kuruluşlarda Görev Yapan Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ile Akraba ve Yakınları Bakımından Alınması Gereken Tedbirler

Yerli Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ve Uluslararası Kuruluşlarda Görev Yapan Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler ve bunların yukarıda sayılan akraba ve yakınları bakımından tedbirler alınması, ancak bu kişiler ile girişilen iş ve işlemler için bir risk değerlendirmesi yapılması ve bu değerlendirmenin neticesinde işlemlerin yüksek riskli olarak değerlendirilmesi hâlinde gündeme gelmektedir.

Tebliğ'e göre, bu hâlde alınması gereken tedbirler, Yabancı Nüfuz Sahibi Kişiler ile girişilen işlemler için asgari olarak alınması gereken tedbirler ile aynı olup aşağıdakilerden ibarettir:

- İş ilişkisi tesisini, mevcut iş ilişkisinin sürdürülmesini ya da işlemin gerçekleştirilmesini üst seviyedeki görevlinin onayına bağlamak,
- Bu kişilere ait veya işleme konu varlıkların ve fonların kaynağının tespiti için makul tedbirler almak ve
- Uygulanan kontrollerin sayı ve sıklığını artırmak ve ilave kontrol gerektiren işlem türlerini belirlemek suretiyle iş ilişkisini sıkı gözetim altında tutmak.

Risk faktörleri göz önünde bulundurulduğunda bu kişiler ile yapılacak işlemlerin yüksek riskli olarak değerlendirilmemesi durumunda, herhangi bir tedbir uygulanması zorunluluğu bulunmamaktadır.

4. **Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler'in Bu Niteliği Kaybetmesi**

Kamusal Nüfuz Sahibi Kişiler'in görevden ayrılma veya başka herhangi bir sebeple bu niteliğini kaybetmesi hâlinde, alınan tedbirlerin uygulanmasına en az bir yıl süre ile daha devam edileceği düzenlenmiştir. Tedbirlerin uygulanmasına devam edilecek nihai süre, yapılacak risk değerlendirmesi sonucunda belli olacaktır.

Yukarıda anılan hususlar, ilgili konuların genel bir değerlendirmesidir ve hukuki mütalaa niteliğinde değildir. Her durum ayrıca incelenerek, kendi özellikleri çerçevesinde değerlendirilmeli, hukuki yapı buna göre tertip edilmelidir.

Konuyla ilgili sorularınıza Av. İltem Dokurlar (idoskurlar@turunc.av.tr), Av. Naz Esen (nesen@turunc.av.tr) ve Av. Övgü Kopal (okopal@turunc.av.tr) memnuniyetle cevap verecektir.